

**- НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**
**- ВЕЋУ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ПРАВНО-ЕКОНОМСКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

На седници Одељења за међународне студије, одржаној 26. маја 2016. године констатовано је да је мр Владимир Атељевић завршио писање докторске дисертације под називом „Међународно организовање и безбедносна институционализација ЕУ“. Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду, од 26. маја 2016. године, именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације у саставу:

- проф. др ТАЊА МИШЧЕВИЋ, ванредни професор Универзитета у Београду – Факултета политичких наука, ментор
- др МАЈА КОВАЧЕВИЋ, доцент на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука
- др ЗОРАН ЈЕФТИЋ, доцент на Универзитету у Београду – Факултету безбедности у Београду.

Комисија је прегледала и оценила наведену докторску тезу и на основу мишљења свих њених чланова Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси следећи:

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1) Основни подаци о кандидату и дисертацији

1.1. Биографија кандидата

Мр Владимир Атељевић је завршио Факултет политичких наука Универзитета у Београду. Магистарске студије је завршио 2002. године на истом Факултету, на смеру Међународни односи, одбраном рада на тему „Административни капацитет као критеријум за чланство у ЕУ“. На Војној академији Министарства одбране Србије

завршио је 2012. године Високе студије безбедности и одбране, прва класа четвртог и највишег нивоа школовања и усавршавања у систему одбране. Стручно се усавршавао на обуци из Европског права и политика коју је организовао Европски колеџ из Брижа, Курс о примени регулаторне анализе (РИА) утицаја у организацији Института Светске банке. Био је стипендиста Владе Краљевине Норвешке и Института Г17 плус, као и *German Marshall Fund - European Marshall Memorial Fellowship 2012*

У периоду 2005 –2011. био је сарадник у настави на предметима Међународне организације и Политика проширења на Факултету политичких наука. Одржао је велики број предавања и презентација на теме, Међународних организација, Институција ЕУ, Права и политика ЕУ, Процеса проширења, Административног капацитета за чланство у ЕУ.

Објавио је неколико радова и чланака у области европских интеграција, права и политика ЕУ. Учествовао је у преводима књига у издању Службеног гласника - Политички систем ЕУ, Сајмон Хикс и Све ближа унија, Дезмон Динан.

Мр Владимир Атељевић је од септембра 2013. саветник министра без портфеља задуженог за европске интеграције у влади Републике Србије. У периоду август 2012 – септембар 2013 био је саветник потпредседника Владе за европске интеграције, а од јануара 2011. до август 2012. радио је у Министарству одбране, Кабинет министра, на позицији саветника државног секретара за политику одбране. У периоду 2004-2011 радио је у Канцеларији за европске интеграције (2009-2011 као саветник директора Канцеларије), а од марта 2010 био је секретар Подоодбора за унутрашње тржиште и заштиту конкуренције ССП-ПТС. У другом полугодишту 2007 био је саветник помоћника министра спољних послова (Генерална дирекција за ЕУ).

Члан је преговарачког тима Владе у преговорима о приступању Републике Србије Европској унији од августа 2015. године. У Преговарачком тиму је задужен за поглавља 30, економски односи са иностранством и 31, спољна, безбедносна и одбрамбена политика.

Говори енглески (одлично); немачки (средњи ниво) и француски језик (основе).

1.2.Списак објављених радова:

- Уговор из Лисабона и спољна и безбедносна политика ЕУ, Зборник радова, Уговор из Лисабона: Сигурна лука или почетак новог путовања, Службени гласник, 2010
- „Административни капацитет: политички или технички услов за чланство у ЕУ“, Изазови европских интеграције, бр. 4, Службени гласник, 2009
- Административни капацитет за координацију послова европских интеграција, Зборник: Реформе – политичка воља или административни капацитет, Факултет за економију, финансије и администрацију, Универзитет Сингидунум, Београд, 2011
- Заједнички текст са Милицом Делевић, “Осврт на процес усклађивања домаћих прописа са прописима ЕУ, као предуслов интеграције Србије у ЕУ”, зборник радова, VII традиционални научни скуп: Златиборски дани права, Правни факултет Универзитета Привредна академија, април 2010. године
- *New administrative structure – case of Serbia*, Зборник радова са Конференције “Припрема за приступање ЕУ”, Институт за економску политику, Софија, јун 2008
- Студија Изазови европских интеграција у областима заштите животне средине и одрживог развоја локалних заједница, ауторски текст Европске интеграције у области животне средине, Издавач ПАЛГО центар, Београд 2011. година
- Заштита потрошача - Шта се регулише новим законом, ПАЛГО центар, Агенда – часопис за јавну управу и локалну самоуправу, бр.2, лето-јесен 2010. године
- Однос између извршне власти и парламента у процесу европске интеграције, Зборник Процес европске интеграције Србије, припремљен уз подршку Мисије ОЕБС, за посланике Народне скупштине Републике Србије, 2008

Кандидат мр Владимир Атељевић (број уписа 949) поднео је 13.5.2014. године захтев да му се одобри израда докторске тезе из области друштвено-хуманистичких наука, ужа научна област политичке науке, на тему: „Међународне организације и

безбедносна институционализација Европске уније“. Тема је одобрена на Већу научних области правно-економских наука, 13. октобра 2015. године, одлука број : 61206-2463/4-15.

Докторска дисертација кандидата мр Владимира Атељевића написана је на 446 страна стандардног формата, од којих је 424 основни текст тезе, а остало списак коришћених извора и литературе. Осим уводног, теоријског и закључног поглавља, теза садржи још четири поглавља која су подељена на више тематских целина. Реч је о следећа четири поглавља, Однос ЕУ и других међународних организација безбедносног карактера (међународна безбедносна архитектура), Развој Заједничке безбедносне и одбрамбене политике, ЗБОП као део Заједничке спољне и безбедносне политике, Међувладино и наднационално у преговорима за чланство - случај Србије и ЗБОП

Дисертација мр Владимира Атељевића представља заокружену целину у научном, стручном и методолошком погледу. Основна полазишта поткрепљена су обимном литературом, а у раду је непосредно поменуто или се упућује на око 350 извора. У раду је наведено 975 фуснота. У истраживању је коришћен обиман број изворних докумената, уговора, правних аката како држава, тако и међународних организација, извештаја и информација доступних на званичним интернет страницама. Кандидат је пре свега у раду упућивао да обиман теоријски материјал, као што су монографије, научни и стручни радови великог броја страних аутора и једног броја домаћих.

2) Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања је институционализација ЕУ као међународне организације наднационалног карактера и то у области безбедносне и одбрамбене политике. Наиме реч је о политици и сектору који није у потпуности заокружена када је реч областима сарадње држава чланица ЕУ. Отуда значајан простор за истраживање налазимо у испитивању могућности материјалног и институционалног заокруживања ЕУ у овој области. Теоријски посматрано циљ тезе ће бити да се установи да ли је ЕУ ближа продубљивању сарадње и дубљој интеграцији или ће доминантан модел сарадње бити међувладина сарадња. Зато су два основна

теоријска приступа предмету истраживања теорија функционалне интеграције и теорија међувладине сарадње. Намера кандидата је да покуша да систематизује резултат до којег би дошао развојем одговарајућих модела сарадње ЕУ у домену безбедности и одбране, са фокусом на питањима одбране као уже истраживачке целине.

Ужи предмет истраживања јесте утврђивање могућих праваца дубље интеграције у домену заједничке безбедносне и одбрамбене политике Европске уније као међународне организације доминантно наднационалног карактера. Под дубљом интеграцијом подразумевају се кохерентнији видови сарадње држава чланица у области безбедности, а пре свега одбране која може да има распон од јачања надлежности ЕУ у овој области до различитих видова међувладине сарадње свих учесница Заједничке безбедносне и одбрамбене политике ЕУ (ЗБОП) или групе посебно заинтересованих држава. С обзиром да ЗБОП за независну варијаблу по правилу има конкретне међународне околности, те међународни и глобални систем безбедности у којем делује Европска унија, део истраживања је био усмерен и на покушај да се издвоје историјско политички трендови у развоју ове политике с обзиром на поменуте међународне околности.

Циљ дисертације је двојак. Укључује дескрипцију и објашњење оквира и начина функционисања Заједничке безбедносне и одбрамбене политике, историјске, политичке, актуелне трендове у њеном развоју и функционисању и то на више нивоа, политичком, нормативном и оперативно-тактичком нивоу. Из кључних карактеристика ове политике те њених трендова у развоју и утврђених зависних и независних варијабли циљ је да се сагледају могућности даљег интегрисања Уније у овој области.

Емпиријски сагледавано циљ дисертације јесте да се објасни могућа улога и позиција државе која има аспирације на чланство у Европској унији. Статус Заједничке безбедносне и одбрамбене политике у будућности од нарочитог је значаја за државе кандидате. Овај значај се огледа пре свега у интересу сваког кандидата за чланство па сходно томе и Србије, да осигура најбољи баланс између тежње да се допринесе безбедности и одбрани ЕУ, безбедности саме државе, али и других бенефита који нису од мањег значаја. Тако може бити речи о унапређењу политичког угледа или утицаја државе међу чланицама ЕУ, унапређењу способности њених

оружаних снага како материјалних, тако оперативних и кадровских.

3) Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са предметом и циљем истраживања, претходним знањем и теоријским оквиром, кандидат је у истраживање кренуо са једном општом, четири посебне и седам појединачних хипотеза, које је формулисао као одговоре на сет општих, посебна и појединачна истраживачка питања.

Основна хипотеза:

- Савремене међународне организације, посебно оне са преовлађујућим обележјима наднационалности (у конкретном случају ЕУ) имају тенденцију да у области одбране и безбедности комбинују наднационална обележја са међувладиним у покушају да што ефективније искористе структуру организације за остваривање њених циљева и интереса, али без већег преноса надлежности са држава чланица на саму организацију.

Посебне хипотезе:

- Основни циљеви и интереси интеграције ЕУ у домену одбране и безбедности су да се (1) обезбеди трајни мир, (2) да се одговори самостално или у сарадњи са другим државама или међународним организацијама на заједничке безбедносне изазове, ризике и претње, (3) потреба за рационализацијом ресурса и остваривање економских интереса у развоју и трансферу војне технологије, наоружања и војне опреме. Поред поменутих циљева и интереса, (4) партикуларни интереси држава чланица могу се сагледати кроз намеру да се учешћем у интеграцији на нивоу ЕУ увећа политичка, војна и економска моћ сваке државе појединачно.
- Интеграција унутар Европске уније у домену одбране може у будућности почивати на (1) садашњем стању интеграције (*status quo*), (2) напретку у областима које нису конфликтне са појединачним интересима кључних актера

европских односа¹ (3) продубљењу интеграције у правцу дефинисања јединствене политике одбране која почива на заједничкој одбрани. (4) Четврти модел који је могућ и виђен је у другим областима је окупљање посебно заинтересованих држава око заједничких циљева уз пренос надлежности у обављању послова управе на наднационални ниво².

- ЕУ није једина међународна организација која комбинује елементе међувладиног и наднационалног у остваривању циљева организације већ упориште таквог деловања сеже од универзалних међународних организација, а пре свега УН и улоге Савета безбедности УН у одлучивању и деловању на основу Главе VII Повеље УН,
- Заједничку безбедносну и одбрамбену политику није могуће посматрати изван оквира Заједничке спољне и безбедносне политике. Степен кохезије држава чланица у домену заједничке спољне и безбедносне политике у директној је корелацији са могућностима продубљења интеграције. Што је степен кохезије већи могућности да се дефинише заједничка политика одбране као један од стубова ЗСБП су веће.

Појединачне хипотезе:

- ЗБОП треба и/или може да се развија попут свих оних јавних политика ЕУ код којих је постојала јасна визија да ће интеграција држава чланица у њима допринети лакшем остваривању прокламованих циљева ЕУ, а изнад свега општем економском, социјалном и безбедносном благостању грађана ЕУ. Следствено томе ЗБОП може да се развија у правцу у којем се развијало унутрашње тржиште и све политике везане за унутрашње тржиште. Јасан циљ интеграције унутрашњег тржишта био је у повећању економских бенефита за субјекте који у њему учествују и крајње кориснике, потрошаче. По истом моделу интеграција заједничке безбедносне и одбрамбене политике полази од претпоставке да се трајно обезбеђивање мира и мирнодопског окружења у ЕУ постиже лакше уз постојање заједничке безбедносне политике и заједничке одбране на нивоу ЕУ.

¹ Реч је пре свега о уклапању ЕУ као организације у кооперативни модел безбедности.

² Такав сценарио је виђен пре свега у случајевима монетарне и шенгенске уније.

- На другом полу одржање ЗБОП дуж линија међувладине сарадње. Када није у прилици да политику дефинише по моделу *top-down* и кроз формулисање основних постулата, циљева и интереса који се материјализују у заједничким спољнополитичким ставовима и/или акцијама, ЕУ у домену одбране гради ставове по моделу *bottom-up* и уз постојање најмањег заједничког садржаоца у дефинисању стратегија који су или регионалног (нпр стратегија за Рог Африке или стратегија за област Сахела), или материјално политичког карактера (ОМД стратегија, *SALW* стратегија итд)
- трећи правац развоја је ка обликовању политике услед интеракције и договора посебно заинтересованих држава (*coalition of willing*) какав је виђен и приликом развоја монетарне или шенгенске уније. Притом могуће је даље продубљивање сарадње у домену ЗБОП посматрати као логичан и функционалан наставак и потпору вишегодишњој сарадњи на плану унутрашњег тржишта.
- Развој ЗБОП у правцу заједничке одбране зависиће од односа са САД, НАТО, као и односа унутар ЕУ у којем као и до сада пресудну улогу има однос четири најутицајније државе (УК, Француска, Немачка и Италија). Два питања су одувек била доминантна када се поставља питање продубљивања интеграције у области одбране. Прво је на који начин ће САД бити укључене у питања европске одбране и друго је карактер и обим учешћа Европљана у томе³. Оно што се променило од настанка ЕУ до данас јесте крај Хладног рата, промењен концепт безбедности и прекомпозиција спољнополитичких приоритета великих сила на међународном и европском плану.
- Развој ЗБОП у правцу заједничке одбране зависиће и од институционалне и политичке способности ЕУ да се носи са актуелним изазовима од којих најзначајније место заузима тренутна акутна криза у оквиру држава еврозоне. Продубљивање сарадње у овој области представљаће замајак продубљивању сарадње у области одбране и обратно, тешкоће у изналажењу заједничког одговора на економске и монетарне изазове ЕУ отежаће наставак интеграције у домену одбране.
- У мери у којој је у конкретним случајевима способна да изналази моделитете

³ Duke, Simon. *Elusive Quest for European Security*, New York, NY USA: Palgrave Macmillan, 1999. стр. 2.

сарадње у оквиру тзв кооперативне безбедности извесно је позитивно повратно дејство на сарадњу унутар ЕУ и њене ЗБОП.

- Способност ЕУ да ефикасно и делотворно дефинише стратегијске оквире деловања у оквиру Европске стратегије безбедности у складу са актуелним стратегијским окружењем узимајући у обзир савремене изазове, ризике и претње, значајно је мерило њене учинковитости на плану безбедности и одбране. У том смислу ЕУ захтева ефикасне одговоре на актуелне изазове попут финансијске кризе, политичких подела на кредиторе и дужнике, евроскептике и еврофедералисте, потом социјалне поделе на север и југ, центар и периферију, запослене и незапослене. Такође неопходно је узети у обзир и чињеницу да је у глобалним оквирима ограничена могућност ефикасне употребе мултилатерализма, да је све извесније померање моћи и настанак већег броја глобалних и регионалних сила. Коначно све је већи степен непредвидљивости савремених безбедносних претњи (од сајбер и еколошких до терористичких или претњи које су резултирале арапским пролећем или сукобима у јужној Осетији и Украјини). Од спремности да трајно и ефикасно изгради политички и безбеднони капацитет да одговори на поменуте изазове, ризике и претње зависи развој ЗБОП.

У аргументовању опште и посебних хипотеза, демонстрирана је способност промишљања и доследног извођења закључака. До овог закључка је могуће доћи већ првим увидом у структуру рада, а детаљним читањем и из извођења научних поткрепљења и доказа за формиран хипотетички оквир дисертације. Резултати истраживања у највећој мери потврђују општу, посебне хипотезе и појединачне хипотезе. У закључку дисертације кандидат износи закључке до којих је дошао провером основних теоријских модела и поред осталих хипотеза посебно указује да потврђивању опште, и из ње изведених преосталих научних претпоставки од којих је пошао у свом раду, са акцентом на сценарију даљег развоја Заједничке безбедносне и одбрамбене политике наведеном у првој посебној хипотези.

4) Кратак опис садржаја дисертације

Теза је подељена у укупно **шест наслова**. У **Уводном делу** садржана су полазна разматрања о предмету истраживања. Поред представљања садржаја и описа

предмета истраживања узимају се у обзир најзначајније теоријске поставке међународних односа и из њих изведених присутупа изучавању европских интеграција, посебно оних и које су релевантне за изучавање међународних организација. Кандидату у уводу указује на основне резултате који се желе постићи.

Прво поглавље носи назив Однос ЕУ и других међународних организација безбедносног карактера (међународна безбедносна архитектура). Из назива теме је јасно да се предмет истраживања пре свега ставља у корпус тема које су фокусу истраживања међународних организација. Сходно томе посебна пажња је посвећена појму међународне безбедносне архитектуре као својеврсном скупу иницијатива и међународних организација чија је област деловања смештена у пољу безбедности и одбране. Зато се кандидат у овом поглављу докторског рада бави односом ЕУ са УН, НАТО, ОЕБС и Афричком унијом. Такође, поставља однос међувладиног и наднационалног у деловању других међународних организација безбедносног карактера, у првом реду УН и НАТО. Додатно, систематизује односе и оквире заједничког деловања ЕУ са поменутим организацијама. Промена околности у међународним односима (и/или односа снага) утиче на трансатлантске односе и промене у подели рада између НАТО и ЕУ. У време Хладног рата НАТО је као безбедносна интеграција искључиво био задужен за питања безбедности и одбране, док је ЕУ била пре свега економска интеграција; Након Хладног рата у трагању за одговором на питање која је нова улога НАТО и ЕУ тражи своје место у међународној безбедносној архитектури; Након 11. септембра потврђена је улога НАТО као примарног инструмента новог концепта превентивне одбране; Економска криза доводи до потребе све веће специјализације, поделе рада, али и када једно од прво двоје није могуће, деловања групе посебно заинтересованих држава једног до два блока, ЕУ и НАТО

Када је реч о односу са другим међународним организацијама прати и утврђује односе међузависности и позиционирања Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП) у оквирима европске и глобалне безбедности. Неколицина је процеса иманентна данашњој подели рада у домену европске и глобалне безбедности и улоге ЕУ у њој.

- Ангажовање у процесу управљања кризом када постоји политичка сагласност

на нивоу УН и то са посебним разматрањем могућности ангажовања ЕУ на основу главе VIII Повеље УН,

- Изражена подела рада кроз различите видове кооперативне безбедности у деловању европских и паневропских организација попут ОЕБС, СЕ, ЕУ и НАТО,
- Наставак специјализације, али и развоја аутономних капацитета за учешће у НАТО *led operations* или преузимања операција које су биле под вођством НАТО,
- На европском континенту све је учесталија ангажованост ЕУ на питањима која су првобитно била у мандату неке друге међународне организације. Тако на пример Еулекс Косово преузима надлежности УНМИК и ОЕБС-а,
- Јачање значаја свеобухватног приступа у управљању кризама – *comprehensive approach*,
- Државе чланице појединачно настављају да манифестују своје интересе за јачањем безбедносних и одбрамбених капацитета кроз иницирање сарадње посебно заинтересованих држава чланица ЕУ, кандидата и потенцијалних кандидата али и трећих држава када постоји обостран интерес за њиховим учешћем,
- Сви поменути процеси се одвијају уз присутне тињајуће политичке тензије с обзиром на појединачне интересе државе да задрже или успоставе примат у доношењу значајних одлука пре свега у оквиру НАТО, ЕУ, али и УН. Пример таквих политичких разлика видљив је и у наизглед бенигним терминолошким поделама између ЕУ концепта *pooling and sharing* и НАТО концепта *smart defence*.
- Политички и војни примат у питањима безбедности и одбране у односима ЕУ и НАТО, задржава НАТО. Ову тврдњу кандидат доследно изводи, уз аргументацију да такав однос снага истовремено представља превасходну препреку аутономизацији ЕУ као одбрамбене организације.

Треће поглавље носи назив Развој Заједничке безбедносне и одбрамбене политике (ЗБОП). У овом поглављу се идентификују одређени историјско-политички трендови у развоју ЗБОП. Развој заједничке безбедносне и одбрамбене политике кандидат је

поделио у три основне фазе. Основни критеријум тројне деобе представља достигнути ниво интеграције држава чланица ЕУ које у њој учествују. Тако се **првом фазом** могу означити године у којима Европске заједнице трагају за својим безбедносним идентитетом и које су обележене неуспехом у оснивању Европске одбрамбене заједнице и свим последицама које ће такав неуспех произвести све до окончања Хладног рата. **Другом фазом** могуће је означити период од окончања Хладног рата и почетка трагања за посхладноратовском улогом ЕУ у међународној, али пре свега трансатлантској безбедносној архитектури. Коначно **трећом фазом** сматра се период након нормативног устројавања најпре Европске безбедносне и одбрамбене политике, доношењем Уговора из Амстердама, а потом и конципирањем Заједничке безбедносне и одбрамбене политике усвајањем Лисабонског споразума. С обзиром да Лисабонски споразум уводи новине које би својом потпуном применом могле да воде већем степену интеграције могуће је да основе безбедносне политике створене овим Споразумом отворе врата четвртој фази у развоју ЗСБП/ЗБОП.

У четвртном поглављу које носи радни назив Заједничка безбедносна и одбрамбена политика као део Заједничке спољне и безбедносне политике ЕУ, дефинише се постојећи правни и институционални оквир ЕУ кроз новине које су унете доношењем Лисабонског споразума и које представљају својеврсни индикатор могућег правца кретања ЗБОП. Усвајање Лисабонског уговора успели је покушај превазилажења уставно-правног застоја Уније проузрокованог неусвајањем Уговора о Уставу за Европу. Лисабонски уговор учвршћује вредности и принципе на којима је Европска унија базирала своје међународне активности. Један од његових битних циљева био је да се унапреди институционална архитектура и ефикаснији механизми за деловање ЕУ на међународном плану. Направљен је преглед досадашњег деловања ЕУ у управљању кризама са тежњом се утврде области и региони од посебног интереса ЕУ за деловањем као и извесне закономерности у њеном деловању. Посебна пажња је посвећена анализи стратегијског окружења ЕУ, те разликама у стратешкој култури и перцепцијама безбедносних интереса држава чланица. Стратигјско окружење се анализира у контексту доношења Глобалне стратегије ЕУ. Таква анализа је од одлучујућег значаја за дефинисање будућег развоја ЗБОП.

Да би рад имао друштвени и научни значај неопходна је јасна и чврста веза теоријског, сазнајног и емпиријског. Отуда кандидат сазнања до којих је дошао

покушава да примени у актуелној пракси, а то су преговори о приступању Републике Србије ЕУ и њене будуће улоге као евентуалне чланице ове организације. Назив **петог поглавља** је Међувладино и наднационално у преговорима за чланство - случај Србије и ЗБОП. У актуелном политичком окружењу у којем околности на домаћој политичкој сцени преодминантно утичу на дефинисање политике одбране и безбедности и представљају ограничавајући фактор ове политике неопходно је позиционирати безбедносну политику у суженом политичком простору за међународно делање како би се унапредила спољнополитичка позиција и углед Србије у свету. Простор за међународно деловање услед позиције Србије да не учествује у операцијама и мисијама НАТО се у највећој мери налази под окриљем мисија и операција ЕУ. За спољнополитичку и безбедносну максимизацију ефеката учешћа Србије у мисијама и операцијама ЕУ неопходно је да преговори о приступању Републике Србије Европској унији у поглављу 31 послуже као инструмент за јачање позиције како у домену политике одбране тако и у ширем, контексту преговора о приступању.

5) Остварени резултати и научни допринос дисертације

Теза даје научну анализу једног од мање истраживаних политика ЕУ у научним и академским круговима у Србији. Са становишта изучавања међународних организација посебно је значајно сагледавање унутрашње трансформације или реорганизације ЕУ спрам потреба које намећу савремени међународни односи, а пре свега односи унутар саме ЕУ. Посебно је занимљива анализа могућности да једна регионална и претежно економска организација утврђује бављење питањима безбедности и одбране уколико то потребе налажу. Измене и прилагођавања у раду међународне организације нису честа појава када је начин доношења одлука отежан услед великог броја актера који одлучују. До каквих модалитета и решења се у ситуацијама када је процес одлучивања отежан може доћи и који новитети уградити у рад једне међународне организације представљено је у овом раду. Са становишта структуре међународне организације посебно је значајно праћење институционалних и нормативних прилагођавања новој или иновираној области

деловања ЕУ као организације. У том смислу је утицај НАТО на институционално и организационо устројство војне структуре ЕУ усмеравајуће.

У погледу изучавања европских интеграција као једног од најактуелнијих феномена у савременим међународним односима приказано је на који начин процес европске интеграције у све већем броју области може да учини једну међународну организацију значајним чиниоцем међународних односа, али истовремено и да одговори на питање која су ограничења овог процеса у том погледу. Такође посебним доприносом је могуће видети резултате научне анализе који воде процени правца и сценарију даљег развоја Заједничке безбедносне и одбрамбене политике. На основама ових резултата могуће је даље истраживање перспектива политичке интеграције Европске уније.

Не треба занемарити ни допринос изучавању међународне безбедности, посебно са становишта комплексности појма хибридне безбедности, карактера савремених изазова, ризика и претњи, као и могућих одговора на исте од стране ЕУ.

Друштвени циљ и очекивани резултат истраживања је у директној вези са друштвеним значајем и научним циљем, а можемо га исказати као усмеравање пажње научне и стручне јавности на питање може ли и у којој мери ЕУ да се развија и јача као глобални безбедносни актер и уз које политичке, правне и безбедносне претпоставке. Последично одговору на то питање могуће је циљати даље усмеравање развоја политике одбране Републике Србије и кључног инструмента ове политике, а то су одбрамбени капацитети. Дисертација има и практичан значај отварањем преговора о чланству Србије у ЕУ кроз детаљан приказ преговора у области ЗБОП, карактера ових преговора основних, тока и метода преговарачког процеса.

6) Закључак

На основу изведеног истраживања, може се тврдити да је кандидат мр Владимир Атељевић показао смисао за научно-истраживачки рад и дубинско разумевање процеса међународног организовања у области безбедности и одбране, у свету, Европи и у региону Балкана. Одабрана тема „Међународно организовања и безбедносна институционализација ЕУ“ је изузетно актуелна, научно потребна и

друштвено оправдана и у складу је са до сада показаним научним интересовањем, способностима кандидата и њеним радним задацима које професионално обавља.

Докторска дисертација кандидата мр Владимира Атељевића представља самосталан рад о сложеном процесу институционализације ЕУ у области безбедности и одбране, те њеног деловања као међународне организације у постојећем међународном окружењу. У дисертацији је приметна, с једне стране, амбиција у погледу обухватности научне дескрипције и научних објашњења чинилаца процеса и појава у предмету (узрока, својстава, садржаја, односа, последица), а с друге, актуелност научних и друштвених потреба за продубљивањем, верификацијом и применом сазнања о предмету дисертације. Дакле, према предмету, циљевима и садржају реч је о изузетно актуелном, те дескриптивно-експликативном истраживању које може да подстакне даљи развој теоријске мисли и друштвене праксе у области истраживања међународних организација, а нарочито оних са обележјима наднационалности, те њиховог деловања у области одбране и безбедности.

Структура садржаја дисертације поштује принципе општости и конкретизације истраживања и начела прецизности, реалности и ограничења. Она омогућава свођење предмета истраживања у научно прихватљиве оквире за спознају и детерминацију појава, и приказ резултата истраживања.

Садржај предмета дисертације је правилно структуриран, те обухвата појединачне и сложене појмове који детерминишу чиниоце појава у предмету дисертације и омогућава реализацију постављених циљева. Приложена литература дала је веома добру грађу за израду докторске дисертације, те учвршћује закључак Комисије о свеобухватно исправној методолошкој усмерености кандидата.

Докторска дисертација кандидата мр Владимира Атељевића „Међународно организовање и безбедносна институционализација ЕУ“, обрађује научно значајну и сложену област, а постигнути резултати истраживања представљају запажен допринос, како у смислу ваљаног обухвата теме, тако и у стварању могућности њеног даљег и још дубљег сагледавања.

Анализом и критичком оценом докторске дисертације, Комисија закључује да је дисертација мр Владимира Атељевића написана у складу са усвојеном пријавом и

одобрењем Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидата мр Владимира Атељевића, представља самостално научно дело, па су се у складу са тим стекли сви неопходни услови за њену јавну одбрану.

У Београду, 1. јуна 2016. године

КОМИСИЈА:

- проф. др Тања Мишчевић
- доц. др Маја Ковачевић
- доц. др Зоран Јефтић